

*Valgte livet på fjellgården*

# Vi fant det gode liv i høyden

På fjellgården Hagalid bor Hanne Sundbø (59) nå på 30. året. Sammen med ektemann Jone (61) har hun grodd fast 300 meter over havet.

TEKST OG FOTO: Heidi Hjorteland Wigestrاند



**MYE SAMMEN:** De siste årene har Hanne og Jone tilbrakt mye tid sammen på Hagalid, men de gjør også såpass hver for seg at de ikke har rukket å bli lei av hverandre. – Vi er et godt lag, slår paret fast.

**FJELLGÅRD:** I 13 generasjoner har den samme slekten holdt til på gården Hagalid i Ryfylke. Gården fikk vei og strøm i 1960, telefon allerede tidlig i forrige århundre.

**HJELMELAND** Vegen til Hagalid krongler seg i hårnålssvinger oppover den bratte fjellsiden fra Hjelmeland. Langs veien står skjeve og mosegrodde føringskanter. Etter flere minutters kjøring kommer vi endelig til topps, og landskapet åpner seg under oss. Et lett dryss snø har allerede lagt seg her oppe. Fra Hagalid kan gårdsfolket se flere fjorder og store fjellmassiver.

På familiegården, som har vært i samme slekt i 13. generasjoner, driver ekteparet med sau, skog, juletrær og galleri.

Det lå ikke akkurat i kortene at østlandsjenta, som var utdannet landskapsarkitekt, kom til å bli boende på en utkantgård i Ryfylke.

Jone og Hanne møttes på Landbrukshøyskolen på Ås tidlig på 80-tallet. Det skjedde da det ble en ledig hybel i leilighetskomplekset der Jone bodde. Da hadde de to allerede gått to år på samme skole uten å ha lagt spesielt merke til hverandre. Jone hadde likevel fått med seg at Hanne hørte til en helt annen fløy enn han i studentsamfunnet, som den gang var ganske politisk. Selv var vestlandsgutten bortreist i en begravelse da hun flyttet inn, men det ble lagt merke til av de andre hybelboerne at Hanne tok ut noen øl fra kjøleskapet for å få plass til sin egen mat. Hanne gikk på linjen for landskapsarkitekter. Jone tok en mer tradisjonell landbruksutdannelse.

### DEN NYE HYBELJENTA

Hanne la raskt merke til at Jone var opptatt av å inkludere henne i flokken. En gang da resten av gjengen bestemte seg for å ta en helgetur til Danmark, var ikke Hanne til stede, så Jone skrev en lapp på døren til henne med beskjed



”**Å BO  
UTENFOR ALL-  
FARVE GJØR  
AT DU GÅR  
GLIPP AV NOE,  
MEN DU FÅR SÅ  
MYE ANNET.**

HANNE

om hvor de var. En annen gang gikk hun glipp av et teaterbesøk resten av hybelgjengen dro på.

– Da tok Jone meg med på samme forestilling senere i uka, sier Hanne og smiler.

De to fattet tidlig interesse for hverandre.

Hanne kom til hybelhuset i november 1981, og i begynnelsen av februar året etter tok Jone henne med til gården på Hagalid for å møte storfamilien. Det hele gikk rimelig fort i svingene, innrømmer de to, som nå har vært gift i 33 år.

Hjemmet møter dem i det gamle huset til Jones tante Sofie. Ute ligger et lett dryss snø på markene, men inne brenner lys, og hjemmebakete kaker og kaffen er klar, helt i Sofies ånd. Hanne fikk også bli kjent med den gamle, ugifte damen som hadde jobbet som husholderske for enslige menn. Jone og Hanne husker med glede juleselskapene



Sofie inviterte til, der vanket det søtsaker som konfekt og desserter, men colaen, den vannet tante Sofie ut.

– Noe som var gjort i beste mening, humrer Jone.

### NYTT LIV I SOFIES HUS

Sofies hus ble stående og begynte å forfalle etter hun døde. Etter noen år orket ikke Hanne å se på dette og bestemte seg for at huset måtte få nytt liv. Nå er Sofiehuset sammen med det gamle eldhuset på Hagalid en viktig del av galleridriften. Sofies nennsomt restaurerte hus rommer blant annet spiseplass og utstillingslokaler. Hanne serverer oss konjakkmarsipan og en mørk sjokoladekake med eplemos. Jone er ikke så delaktig i matlagingen og kakebaking på gården, men han er derimot veldig god til å spise det kona lager, forsikrer ektemannen, iherdig tyggende. Hanne, som kom fra en for-

**FLERE BEN Å STÅ PÅ:** Sauer er en del av livsgrunnlaget på Hagalid. Ellers blir det produsert skog og juletrær, og siden 2013 har Hanne drevet Galleri Hagalid.

siktig og lavmælt familie i lavlandet på Østlandet, ble litt forskrekket da hun hørte omgangstonen oppe i høyden på Hagalid. Her ble det ment mye om det meste. Rundt måltidene gikk diskusjonene friskt, gjerne tilskyndet av Jones far, som elsket meningsbrytning og debatter. De fleste hev seg med. Stemningen minnet til tider Hanne om de opphetede debattene blant studentene. Og det tok ikke lang tid før hun følte seg hjemme og syntes det var befriende at noen hadde så åpen tone i slekten.

– Svigerfar satte stor pris på Hanne, for henne kunne han diskutere med. Alle svigerbarna var nemlig ikke like



**GALLERI:** I det restaurerte eldhuset på gården selger Hanne blant annet glass, bilder, keramikk og skulpturer.

ville gå på, og begge var ofte på overnattingsbesøk i bygda eller hadde venner med hit. Gjestene likte seg her siden de kunne løpe fritt omkring. Dessuten kunne vi om vintrene tilby en halvannen kilometer lang akebakke og flott is på

Hagalidvatnet. De gangene vi ikke kunne kjøre, gjorde svigerfar det. Det var også han som kjørte dem til skolen. Barna våre vokste opp med besteforeldrene i nabohuset og hadde dermed kort vei til loff med sukker på, forteller Hanne.

I Jones skoletid, derimot, måtte barna fint gå. Det ble drøyt en mil om dagen. Turen ned gikk raskt, hjemturen derimot kunne variere fra 40 minutter til fem timer, husker Jone.

#### VI HØRER TIL HER

Hanne har funnet sitt sted og har ingen planer om å flytte, selv om klimaet er langt fuktigere og vindfullt enn på Østlandet.

– Å bo utenfor allfarvei gjør at du går glipp av noe, men du får så mye annet. For meg er det befriende å kunne springe ut i støvler og pyjamas og jage innpåslipte elger bort fra husene.

Det er en stund siden vi har gjort det nå, men for noen år siden hadde vi elgen Helge, som stadig kom snikende, forteller Hanne.

Hanne og Jone er begge lyse til sinns og tar utfordringene som de kommer. Problemer er til for å løses, slår de fast.

På sikt håper de at et av barna vil overta Hagalid og dermed bli 14. generasjon på gården hvor det er påvist bosetting helt siden Folkevandringstiden, mellom 500 og 700 år etter Kristus. •



### TIPS OSS!

Kjenner du til noen som har valgt å bosette seg, eller som kanskje hele livet har bodd på et mer utradisjonelt sted? Skriv til Hjemmet, Utkantfolk, postboks 4980 Nydalen, 0441 Oslo.

Du kan også sende en mail til [hjemmet@egmont.com](mailto:hjemmet@egmont.com)

## JEG ER EN KLØPPER TIL Å JAGE SAUER OG FINNE HULL I GJERDER

HANNE

ivrige debattanter som faren min, konstaterer Jone.

Jone var odelsgutt på gården, men han sa tidlig til Hanne at det ikke var viktig for han å overta dersom hun ikke ville det. Siden han lå to år foran i utdanningsløpet på Ås, fikk han seg arbeid i Oslo mens Hanne gjorde seg ferdig med utdannelsen. Etterpå flyttet paret til Trondheim og jobbet der et par år.

Deretter flyttet de til Stavanger, og de ble enige om å ta et prøveår på Hagalid.

– Det ble et langt prøveår, smiler Hanne.

#### GREI ARBEIDSDELING

Begge fikk jobb i kommunen, for foreldrene til Jone drev fremdeles gården på den tiden. Ekteparet trivdes, og ett år ble

til mange. I 1987 ble sønnen Ola født. Datteren Birgit kom i 1991.

En periode ukependlet Hanne til en jobb i Egersund fordi hun ønsket flere faglige utfordringer. Da hadde hun yngstejenta med seg, mens sønnen bodde hjemme på gården hos Jone.

– Noen trodde nok vi hadde skilt oss, men folkesnakk bryr vi oss ingenting om, dessuten bor vi så høyt oppe at vi ikke hører det, sier Hanne.

Senere dukket en jobb for reiselivsbransjen i Ryfylke opp, og Hanne flyttet hjem igjen.

Jone har vært fulltidsbonde siden 1996, da faren pensjonerte seg.

– Jeg er en kløpper til å jage sauer og finne hull i gjerder, forteller Hanne.

I alle år har hun hatt fullt arbeid utenom gården, men nå har hun trappet ned og satses i stedet for på sin egen bedrift Galleri Hagalid, som så dagens lys i 2013.

Tidligere har hun daglig kjørt den fem kilometer lange og svingete veien ned til bygda Hjelmeland. Nå kan hun og Jone jobbe hjemmefra fra sitt

felles kontor. Der deler de åtte kvadratmeter, uten at det til denne tiden er blitt for tett.

#### GODT SAMKJØRTE

– Vi var jo litt spente på hvordan det ville bli å se hverandre så mye, men til nå har det gått bra. Vår største utfordring jobbmessig er den elendige mobildekningen. Skal du snakke i mobiltelefon, må du ut på vaskerommet eller stå ute i tunet, men det blir jo litt tungvint å ha utendørs kontor, påpeker de to, som lever i håpet om at både mobil- og nettdekningen vil bli bedre i fremtiden.

– Jeg føler vi er et godt lag. Jone hjelper meg å løfte og bære ting til utstillingene, og når jeg serverer mat, er moren hans til stor hjelp med å kutte grønnsaker, forteller Hanne.

Svigermor Signe på 84 år bor nemlig i samme tun. Hun og et skotsk ektepar er de eneste naboene til Hanne og Jone. De to barna deres, som nå er 30 og 26 år, flyttet ut for flere år siden.

Hanne og Jone tror ikke barna led over å vokse opp langt fra allfarvei.

– Vi kjørte dem på alt de